

Sygn. akt I ACa 558/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Jarosław Marek Kamiński (spr.)
Sędziowie	:	SSA Krzysztof Chojnowski SSA Elżbieta Kuczyńska
Protokolant	:	Łukasz Patejuk

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2018 r. w Białymstoku na rozprawie

sprawy z powództwa **C. S. i T. S.**

przeciwko **(...) S.A. w Ł.**

o zadośćuczynienie

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce

z dnia 25 maja 2018 r. sygn. akt I C 1170/17

I. **oddala apelację;**

II. **nie obciąża powodów kosztami procesu w instancji odwoławczej.**

(...)

Sygn. akt I ACa 558/18

UZASADNIENIE

Powodowie C. S. i T. S. wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) S.A. na rzecz każdego z nich kwoty po 75.100 zł tytułem częściowego zadośćuczynienia za doznaną krzywdę, w związku ze śmiercią ich syna R. S. w wyniku zdarzenia drogowego z dnia 13.06.2006r., wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 5 lipca 2017r. do dnia zapłaty.

W uzasadnieniu podali min., że w 2007r. zawarli z pozwanym ugodę pozasądową, która dotyczyła roszczenia odszkodowawczego z art. 446 § 3 k.c. i nie obejmowała swoim zakresem roszczenia o zadośćuczynienie w rozumieniu przepisów art. 448 kc w zw z art. 24 § 1 kc.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa, podnosząc zarzut rzeczy ugodzonej. Nie kwestionując swojej odpowiedzialności za skutki zdarzenia, wskazał, że zawarł z powodami ugodę cywilnoprawną, w której strony ustaliły, iż łączna suma świadczeń w związku ze szkodą z dnia (...) odpowiada kwocie 54.583,79 zł, przyjmując jednocześnie 50% przyczynienie się poszkodowanego do powstania szkody. W ugodzie powodowie złożyli oświadczenia, iż podpisują ją dobrowolnie, działając bez przymusu, w warunkach pełnej swobody podejmowania decyzji, rozumiejąc sens, cel i istotę zawartej ugody, a ugodzona kwota wyczerpuje ich wszelkie roszczenia związane ze szkodą z dnia (...)

Sąd Okręgowy w Ostrołęce wyrokiem z dnia 25 maja 2018 r. oddalił powództwa i zasądził od każdego z powodów na rzecz pozwanego kwotę 5.417 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Z ustaleń tego Sądu wynika, że dnia (...) J. K. (1), kierując ciągnikiem URSUS C-360, w miejscowości L. nieumyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że ciągnął dwa wozy typu (...) z niezabezpieczonym ładunkiem siana, przewożąc na pierwszym z nich pasażerów J. K. (2) i R. S., w wyniku czego ten ostatni spadł z pojazdu i upadając pod koła wozu doznał ciężkich obrażeń ciała w postaci: rozległego urazu czaszko-mózgowego z pęknięciem podstawy czaszki, rozległymi uszkodzeniami struktur mózgowych oraz urazu klatki piersiowej, skutkujących zgonem na miejscu zdarzenia. W chwili zdarzenia zmarły R. S. miał 0,7 promila alkoholu we krwi.

Sprawca zdarzenia wyrokiem Sądu Rejonowego w Ostrołęce z dnia 9 listopada 2006 r., sygn. akt II K 323/06, został uznany za winnego popełnienia czynu z art. 177 § 2 k.k. i skazany na karę dwóch lat pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonywania na okres próby 4 lat oraz karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych.

Posiadacz pojazdu J. K. (1) posiadał obowiązkowe ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych w pozwanym (...) S.A. w Ł..

Decyzją z dnia 26 stycznia 2007 r. pozwany przyznał powodom odszkodowanie, na które złożyły się: koszty pogrzebu w kwocie 9.644,15 zł pomniejszone o kwotę wypłaconego zasiłku pogrzebowego w wysokości 5.060,36 zł, odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej w kwocie po 15.000 zł, tj. łączną kwotę 34.583,79 zł. Została ona pomniejszona o 50 % przyczynienie się poszkodowanego do powstania szkody. Ostatecznie, na podstawie w/w decyzji, powodowie otrzymali od pozwanego kwotę 17.291,90 zł.

W wyniku odwołania powodów, w dniu 9 maja 2007r. strony zawarły ugodę cywilnoprawną. W ugodzie tej wprost oświadczyły, że jej przedmiotem jest kwota świadczenia należna powodom w związku ze zdarzeniem z dnia 13.06.2006r. Wysokość należnego z tego tytułu świadczenia strony ustaliły na kwotę 54.583,79 zł (§ 2 ust 1 ugody). Ponadto uzgodniły, że kwotę tę pomniejszając o 50% tytułem przyczynienia się poszkodowanego (syna powodów), przyjmując ostatecznie, że świadczenie należne powodom wynosi 27.291,90 zł (§ 2 ugody). Przywołując decyzję z dnia 26.01.2007 r., na podstawie której wypłacono powodom kwotę 17.291,90 zł ustaliły, że do wypłaty pozostaje świadczenie w wysokości 10.000 zł (§ 2 ust 2 ugody) oraz, że kwota ta zostanie niezwłocznie wypłacona powodom, nie później niż w terminie 14 dni od dnia podpisania ugody (§ 2 ust 3 ugody).

Powodowie oświadczyli ponadto, że ugodzona kwota wyczerpuje ich wszelkie roszczenia związane ze szkodą nr (...) z dnia 13.06.2006 r. (§ 3 ust 2 ugody). Świadczenie ustalone w ugodzie zostało spełnione przez pozwanego.

Pomimo tego, pismem z dnia 12.05.2017 r. powodowie wezwali pozwanego do wypłaty zadośćuczynienia za ból i cierpienie po utracie osoby bliskiej w kwocie po 250.000 zł każdy z nich oraz przyjęcia pełnej odpowiedzialności za przedmiotową szkodę w zakresie roszczenia o zadośćuczynienie.

W odpowiedzi, decyzją z dnia 5 lipca 2017 r. pozwany uznał w/w roszczenia za nieuzasadnione i odmówił ich wypłaty. W uzasadnieniu powołał się na treść ugody z dnia 09.05.2007 r., wyczerpującej wszelkie roszczenia powodów związane ze szkodą.

Przechodząc do oceny żądania pozwu Sąd Okręgowy, stwierdził, że powodowie, jako podstawę prawną swojego roszczenia wskazali przepis art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. Ich argumentacja sprowadzała się przy do wykazania, że w dacie zawarcia ugody z pozwanym, co miało miejsce w dniu 9 maja 2007 r., nie było możliwe wystąpienie z roszczeniem o zadośćuczynienie. Podnieśli, że możliwość taka powstała w wyniku stanowiska wyrażonego przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 października 2010 r., III CZP 76/10. Przywołując jej treść powodowie wywiedli, że skoro więź rodzinna, rozumiana, jako silna więź emocjonalna pomiędzy członkami rodziny jest dobrem osobistym podlegającym ochronie przewidzianej w art. 23 i 24 k.c, to takie rozwiązanie pozwala na objęcie obowiązkiem naprawienia szkody niemajątkowej także szkód powstałych w następstwie naruszenia deliktem tego dobra osobistego, które miało miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r., tj. przed nowelizacją przepisu art. 446 k.c.

Dalej, Sąd wskazał, że fakt zawarcia ugody przez strony nie stanowił przedmiotu sporu w sprawie. Powodowie nie kwestionowali też wypłaty świadczenia na ich rzecz, jakie zostało w niej ugodzone, a także, iż została ona zawarta w ich imieniu przez firmę (...) SA we W., należycie umocowaną m.in. do zawarcia ugody na podstawie pełnomocnictwa z dnia 28.06.2006 r. udzielonego przez powodów. W ramach tego pełnomocnictwa, w dniu 9 maja 2007r. została zawarta ugoda cywilnoprawna ze skutkami wynikającymi z art. 917 k.c.

Sąd podkreślił, że ugoda pozasądowa, jak każda umowa, kształtuje prawa i obowiązki stron. Charakter prawny ugody nakazuje przyjąć, że nie jest ona czynnością abstrakcyjną, co jednoznacznie wynika z treści art. 917 k.c. Ugoda jest umową, która umożliwia likwidowanie konfliktów na drodze kompromisu bez konieczności odwoływania się i angażowania osób trzecich. Uzasadnieniem dla zawarcia ugody może być niepewność stron w zakresie ich sytuacji prawnej, która oceniana jest w kategoriach subiektywnych. Istotą ugody jest czynienie sobie wzajemnie ustępstw w zakresie oczekiwanych rezultatów stosunku prawnego regulowanego przez strony. Podstawą ugody musi więc być zawsze łączący strony stosunek prawny. W orzecznictwie podkreśla się trwałość postanowień ugody, ich niewzruszalność, wskazując, że ugoda nie może być czynnością iluzoryczną. Skoro tak, to jej zawarcie nie może być obojętne dla oceny roszczeń, z jakimi strona występuje w procesie sądowym w ramach tego samego stosunku prawnego, który objęty był ugodą.

W sprawie niniejszej dotyczył on zdarzenia z dnia 13.06.2006 r., wskutek którego śmierć poniósł syn powodów. Z tego tytułu w 2006 r. wystąpili oni do pozwanego ubezpieczyciela z roszczeniem odszkodowawczym, w tym o odszkodowanie uregulowane w art. 446 § 3 k.c. W zasadniczej części to właśnie roszczenie objęte było postępowaniem likwidacyjnym, jakie toczyło się z udziałem stron i zakończyło się wydaniem przez pozwanego decyzji w dniu 26.01.2007 r. o przyznaniu powodom kwoty 17.291,90 zł, przy jednoczesnym przyjęciu 50% stopnia przyczynienia się poszkodowanego (syna powodów) do powstania szkody, czego powodowie nie kwestionowali.

Nie budziło wątpliwości Sądu, że w postępowaniu tym powodowie nie występowali z roszczeniem o zadośćuczynienie za doznane krzywdy psychiczne i fizyczne. Jednakże, w wyniku odwołania powodów od decyzji z dnia 26.01.2007 r., po przeprowadzeniu negocjacji pozwanego i powodów (reprezentowanych przez firmę (...)) w dniu 09.05.2007 r. doszło do zawarcia ugody. Jej przedmiot został jednoznacznie i wyczerpująco określony, na co wskazuje analiza treści postanowienia zawartego w § 1 ust 1 ugody. Wprost wskazuje on na „kwotę świadczenia” należnego powodom w związku ze zdarzeniem z dnia 13.06.2006r. (szkoda zarejestrowana pod nr (...)). Indywidualizowanie świadczenia przy użyciu słowa „kwota” zawęża je do świadczenia majątkowego, do którego należy również odszkodowanie z art. 446 § 3 k.c., czy zadośćuczynienie przewidziane w art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c. i art. 446 § 4 k.c., po nowelizacji kodeksu cywilnego z dnia 03.08.2008 r. Zdaniem Sądu, nic nie wskazuje na to, że tak określone świadczenie dotyczyło wyłącznie odszkodowania z art. 446 § 3 k.c., objętego pierwotnym zgłoszeniem roszczeń przez powodów, inicjującym postępowanie likwidacyjne. Treść ugody wskazuje bowiem na zamiar stron i cel jej zawarcia - zakończenie postępowania likwidacyjnego w związku ze szkodą wymienioną w ugodzie (§ 2 ust 1 w zw z § 1 ust 1 ugody) i niezwłoczne wypłacenie powodom świadczenia należnego im z tego tytułu.

W ocenie Sądu Okręgowego, w treści ugody nie ma zapisów świadczących o jej ograniczeniu do odszkodowania z art. 446 § 3 k.c. Z faktu, że postępowanie likwidacyjne dotyczyło roszczenia z tego właśnie tytułu nie da się wyprowadzić wniosków, że finalnie strony ugodziły się tylko, co do świadczenia o odszkodowanie. Nie bez znaczenia był przy tym

zapis § 3 ust 2 ugody, który zawiera jednoznaczne stanowisko powodów w przedmiocie satysfakcji z jej zawarcia, sprowadzającej się do wyczerpującego zaspokojenia ich wszelkich roszczeń, związanych ze szkodą z dnia 13.06.2006 r. Dotyczy to nie tylko roszczeń już istniejących i zgłoszonych przez powodów w postępowaniu likwidacyjnym nr, (...), ale wszelkich innych roszczeń, jakie mogą powstać w przyszłości. Inne rozumowanie § 3 ust 2 ugody prowadziłoby do wypaczenia jej istoty, do której należy rezygnacja przez stronę z części swoich żądań, a ustępstwa wzajemne stron należy pojmować bardzo szeroko i subiektywnie. Przez ustępstwa te trzeba rozumieć jakiegokolwiek umniejszenie uprawnień własnych strony lub zwiększenie uprawnień drugiej strony stosunku prawnego, czy też jakąkolwiek rezygnację z pierwotnie zajmowanego przez stronę stanowiska. Rodzaj i zakres wzajemnych ustępstw może być różny i obiektywnie rzecz biorąc nie muszą one być jednakowo ważne. Przez ugodę strony czynią sobie wzajemnie ustępstwa w zakresie istniejącego między nimi stosunku prawnego w tym celu, aby uchylić niepewność, co do roszczeń wynikających z tego stosunku lub zapewnić ich wykonanie albo, by uchylić spór istniejący lub mogący powstać. Ustępstwa nie muszą być jednakowo ważne i nie muszą być także ekwiwalentne. Celem ugody jest jednak zawsze uregulowanie - w sposób kompleksowy - roszczeń wynikających z konkretnego stosunku prawnego. Dotyczy to również ugody zawartej przez strony w dniu 09.05.2007 r.

Wątpliwości, co do przedmiotu ugody nie nasuwają również jej postanowienia dotyczące wysokości świadczenia, ustalonego ostatecznie na sumę 54.583,79 zł i sposobu jej rozliczenia. Postanowienia ugody w tym zakresie są jasne i precyzyjne (§ 2 ugody). W wyniku dokonanych wyliczeń do wypłaty na rzecz powodów pozostała kwota 10.000 zł, którą otrzymali. To wszystko potwierdza, że w dacie zawarcia ugody zamiarem stron było definitywne zakończenie sporu powstałego na tle roszczeń związanych ze zdarzeniem z dnia 13.06.2006 r.

Sąd Okręgowy nie podzielił też stanowiska powodów, że w dacie zawarcia ugody nie mieli oni możliwości dochodzenia roszczenia o zadośćuczynienie.

W tym kontekście przytoczył wypowiedzi orzecznictwa, z których wynika, że jeszcze na gruncie art. 24 w zw. z art. 448 k.c. - tj. przed nowelizacją art. 446 k.c. ustawą z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie m.in. ustawy Kodeks cywilny (Dz. U. z 2008 r. Nr 116, poz. 731), polegającą na dodaniu do tego przepisu § 4 z dniem 3 sierpnia 2008 r. - formułowano tezy o ochronie tak doniosłych dóbr osobistych, jak prawo do życia w rodzinie, prawa do życia w związku małżeńskim, posiadania obojga rodziców, czy życia w pełnej rodzinie, w której mąż matki jest ojcem jej dzieci. Uchwała Sądu Najwyższego z 22 października 2010 r., III CZP 76/10 jedynie wyjaśniła wątpliwości, jakie jeszcze istniały w tym względzie, przesądzając, że najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 w zw. z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. Nie sposób jednak uznać, że uchwała ta otworzyła drogę do sądu osobom uprawnionym do żądania zadośćuczynienia, gdyż dochodzenie tego roszczenia przed jej wydaniem nie było możliwe.

Mając na uwadze powyższe, Sąd uznał, że w postępowaniu likwidacyjnym, jakie toczyło się z wniosku powodów w 2006 r., mogli oni zgłosić także roszczenie o zadośćuczynienie w związku ze zdarzeniem z dnia 13.06.2006 r., objętym odpowiedzialnością odszkodowawczą pozwanego. Nie uczynili tego, doprowadzając do zakończenia postępowania likwidacyjnego wskutek zawarcia ugody i wypłaty umówionego w niej świadczenia. Wykonanie zaś ugody spowodowało wygaśnięcie stosunku prawnego, powstałego na tle szkody z dnia 13.06.2006r., a więc również w zakresie roszczenia o zadośćuczynienie.

Mając powyższe okoliczności na względzie, Sąd uznał, że powództwo nie zasługuje na uwzględnienie. Prowadziło to do jego oddalenia, o czym orzekł w pkt I.1 i II.1. wyroku. O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

Powyższy wyrok powodowie zaskarżyli w całości apelacją, zarzucając mu:

1. uwzględnienie zarzutu powagi rzeczy ugodzonej, w sytuacji, gdy:

a) powodowie w dniu 9 maja 2007 r. zawarli z pozwanym ugodę pozasądową nieobejmującą swym zakresem roszczeń z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych na podstawie art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c. związanych ze śmiercią osoby najbliższej,

b) powodowie w treści ugody oświadczyli, iż zawarta ugoda wyczerpuje ich wszelkie roszczenia związane ze szkoda nr (...), w ramach której zgłoszone były wyłącznie roszczenia z tytułu jednorazowego odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 k.c.

c) powodowie nie mogli zrzec się w ramach zawartej ugody pozasądowej roszczeń z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych związanych ze śmiercią osoby najbliższej, bowiem w dacie jej zawarcia roszczenia te im nie przysługiwały.

2. naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez wyprowadzenie wniosków sprzecznych z zasadami logiki, doświadczenia życiowego i zasadami współżycia społecznego, iż powodowie zawierając ugodę pozasądową i oświadczając, iż zrzekają się wszelkich roszczeń związanych ze szkoda nr (...), zrzekli się również roszczenia o zadośćuczynienie za naruszenie dóbr osobistych z art. 448 k.c. w zw. z art. 23 i 24 k.c. związanych ze śmiercią osoby najbliższej, w sytuacji, gdy ww. postępowanie likwidacyjne obejmowało wyłącznie roszczenie z tytułu jednorazowego odszkodowania, stąd powodowie nie mogli zrzec się innych roszczeń, w szczególności roszczenia z tytułu zadośćuczynienia, które nie przysługiwało im w dacie zawarcia ugody.

3. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

a) art. 917 k.c. poprzez wadliwe przyjęcie, iż zawarta przez powodów ugoda pozasądowa obejmuje swym zakresem roszczenia z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych związanych ze śmiercią osoby najbliższej, w sytuacji, gdy z treści samej ugody wynika jednoznacznie, iż powodowie zawierając przedmiotową ugodę złożyli swe oświadczenia w zakresie roszczeń zgłoszonych w postępowaniu likwidacyjnym, a więc jednorazowego odszkodowania na podstawie art. 446 § 3 k.c.

b) art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, iż pozwany ugodą pozasądową z dnia 9 maja 2007r. objął swym zakresem również roszczenia z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych związanych ze śmiercią osoby najbliższej, w sytuacji, gdy w dacie zawarcia ww. ugody roszczenia te nie przysługiwały powodom, nie były przedmiotem postępowania likwidacyjnego, zaś pozwany nadużywa swego prawa, podnosząc zarzut powagi rzeczy ugodzonej.

Wskazując na powyższe, wniesli o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, alternatywnie wniesli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego z powodów kwoty po 75.100 zł tytułem częściowego zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 5 lipca 2017r. do dnia zapłaty oraz kosztów postępowania przed sądem pierwszej instancji i zasądzenie od pozwanego na rzecz każdego z powodów kosztów postępowania apelacyjnego; ewentualnie odstąpienie od obciążania powodów kosztami zastępstwa procesowego na rzecz pozwanego w trybie art. 102 k.p.c.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powodów nie znajduje uzasadnienia.

Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego oraz poczynioną na ich podstawie ocenę, że w dacie zawarcia ugody pozasądowej zamiarem stron było definitywne zakończenie sporu powstałego na tle skutków zdarzenia z dnia 13.06.2006 r., w którym tragicznie zginął syn powodów, a przedmiotem tej ugody były wszystkie roszczenia wynikające z tego stosunku prawnego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, na wstępie wymaga rozważenia przede wszystkim kwestia, czy w dacie zawarcia ugody powodom przysługiwało roszczenie z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych na skutek tragicznej

śmierci osoby najbliższej (art. 24 § 1 k.c. i art. 448 k.c.). Skarżący twierdzili bowiem, że nie mogli zrzec się w ugodzie roszczenia z tytułu zadośćuczynienia, ponieważ w tej dacie im ono nie przysługiwało.

W tym kontekście należy podkreślić, że momentem miarodajnym dla oceny tego, czy powodom przysługuje roszczenie z wymienionego tytułu jest stan prawny, jaki obowiązywał w okresie, w którym zdarzył się wypadek stanowiący źródło powstania między stronami stosunku zobowiązaniowego o charakterze odszkodowawczym, a więc stan aktualny na dzień 13.06.2006 r. Nie powinno przy tym budzić wątpliwości, że o tym, czy z konkretnego stosunku obligacyjnego wynika dla wierzyciela zindywidualizowane roszczenie decyduje wola ustawodawcy wyrażona w ustawie, a nie praktyka orzecznicza sądów; aczkolwiek w procesie stosowania prawa zdarza się, że niejasna, czy nieprecyzyjna norma prawna zostaje „odkodowana” w taki sposób, że znajduje zastosowanie także do stanów faktycznych, co do których wcześniej nie była stosowana. W polskim porządku prawnym orzeczenia sądów nie są jednak źródłem prawa, w związku z czym nie mają też prawotwórczych skutków.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 06.04.2017 r., IV CSK 362/16, wyraził pogląd, zgodnie z którym nowelizacja art. 448 k.c. i art. 24 § 1 k.c. wprowadzona ustawą z dnia 23.08.1996 r. o zmianie ustawy - kodeks cywilny (Dz.U. z 1996 r. Nr 114, poz. 542), która weszła w życie w dniu 28.12.1996 r., stworzyła podstawę prawną powstania roszczenia o zadośćuczynienie za doznaną krzywdę w związku ze spowodowaniem śmierci czynem niedozwolonym, przy czym odnosi się ona do roszczeń powstałych po dniu wejścia w życie tej zmiany legislacyjnej.

Według Sądu Apelacyjnego, w dniu zaistnienia zdarzenia (kreującego stosunek zobowiązaniowy w niniejszej sprawie) obowiązujący wówczas stan prawny umożliwiał formułowanie podstawy prawnej roszczenia o zadośćuczynienie, dochodzonego na podstawie art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 448 k.c., w związku z czym należy przyjąć, że takie roszczenie przysługiwało powodom w dacie zawarcia umowy, a zatem mogło też zostać objęte jej uregulowaniem.

W orzecznictwie ugruntował się pogląd, że co do zasady przedmiotem ugody stają się wszystkie roszczenia wynikające ze stosunku prawnego, który został ugodą objęty (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 26.06.2008 r., II CSK 98/08; z dnia 12.04.2018 r., II CSK 375/17). Jeżeli wolą stron było wyłączenie jakichś roszczeń, a inaczej mówiąc objęcie ugodą jedynie części roszczeń wynikających z tego stosunku, to powinny one jednoznacznie wyrazić taką wolę w treści ugody, skoro zasadą jest, że uгода dotyczy całego stosunku prawnego, czyli wszystkich jego elementów, a nie tylko poszczególnych roszczeń. Należy w tym miejscu zauważyć, że późniejsze z powołanych wyżej orzeczeń zostało wydane w sprawie, w której stan faktyczny był bardzo zbliżony do rozpoznawanego przypadku.

Sąd Okręgowy dokonał trafnej wykładni przedmiotowej czynności prawnej, przyjmując, że zamiarem stron było definitywne zakończenie istniejącego między nimi sporu, powstałego na gruncie wypadku z dnia 13.06.2006 r. Świadczy o tym treść § 3 ust. 2 ugody, w której powodowie oświadczyli, że ugodzona kwota wyczerpuje ich wszelkie roszczenia związane ze szkodą, a więc nie tylko zgłoszone w postępowaniu likwidacyjnym roszczenie z tytułu odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej (art. 446 § 3 k.c.).

W tym stanie rzeczy, należy przyjąć, że wykonanie tej ugody poprzez spełnienie zmodyfikowanego na jej podstawie zobowiązania doprowadziło do wygaśnięcia stosunku prawnego łączącego obie strony przedmiotowej czynności prawnej.

Wbrew zarzutom apelacji, Sąd Okręgowy nie naruszył art. 5 k.c. poprzez jego niezastosowanie, ponieważ wygaśnięcia stosunku prawnego nie można uznać za wykonywanie prawa podmiotowego. Podniesienie zaś tzw. zarzutu powagi rzeczy ugodzonej w sytuacji, gdy uгода została wykonana oznacza w istocie rzeczy stwierdzenie, że dochodzone roszczenie nie istnieje.

Klauzula nadużycia prawa, przewidziana w art. 5 k.c., służy ochronie osoby zobowiązanej, a ze względu na jej przejściowy i doraźny charakter nie może stanowić samodzielnej podstawy nabycia praw podmiotowych, czy też „odzyskania” praw, które strona stosunku prawnego utraciła wskutek ich wygaśnięcia.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny oddalił apelację, jako pozbawioną uzasadnionych podstaw na podstawie art. 385 k.p.c.

Powodów nie obciążono kosztami postępowania apelacyjnego, mając na uwadze treść art. 102 k.p.c.

(...)